

ADVIES VAN HET VAST COMITÉ I INZAKE HET
“WETSVOORSTEL BETREFFENDE DE METHODEN VOOR
HET VERZAMELEN VAN GEGEVENS DOOR DE
INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN” ZOALS
GESTEMD DOOR DE SENAAT OP 16 JULI 2009

Dit derde advies m.b.t. het zgn. BIM-ontwerp kwam tot stand ingevolge het verzoek van de minister van Justitie d.d. 22 september 2009 (Toezichtwet van 18 juli 1991, art. 33, zesde alinea). Zoals gevraagd, beperkt het Vast Comité I zich tot bemerkingen van vnl. tech-

nisch-juridische aard. Zuiver inhoudelijke opmerkingen, die wijzen op een verschil in visie met de door de Senaat gestemde tekst aangaande fundamentele opties (zoals de primauteit van gerecht t.o.v. het inlichtingenwerk en het lot van onrechtmatig verkregen gegevens), worden niet hernomen. Hiervoor verwijst het Vast Comité I naar zijn eerdere aanbevelingen. Alleen op die punten waar de Senaat in de loop van de debatten significante inhoudelijke wijzigingen aanbracht aan de oorspronkelijk ingediende tekst, zal het Vast Comité I alsnog ingaan. Waar mogelijk heeft het Vast Comité I tekstvoorstellen geformuleerd.

Zoals steeds heeft het Vast Comité I in zijn advies in het bijzonder aandacht besteed aan de bescherming van de fundamentele rechten van de mens en aan de doelmatigheid en de coördinatie van de twee Belgische inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

ARTIKELGEWIJZE BESPREKING

Artikel 2

Artikel 2, 2°, van het wetsvoorstel

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Het is de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verboden gegevens beschermd door ofwel het beroepsgeheim van een advocaat of een arts ofwel door het bronnengeheim van een journalist te verkrijgen, te analyseren of te exploiteren.	Het is de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verboden gegevens die berusten bij een advocaat, een arts of een journalist en die beschermd zijn door ofwel het beroepsgeheim van een advocaat of een arts ofwel door het bronnengeheim van een journalist te verkrijgen, te analyseren of te exploiteren.

De aangenomen tekst is te ruim in die zin dat de gegevens die afgeschermd worden van een 'inmenging' door een inlichtingendienst onvoldoende zijn omschreven. Vandaar het voorstel om de zin aan te vullen.

Daarenboven is het volgens de huidige lezing van dit artikel volstrekt onmogelijk om zelfs op een passieve manier kennis te krijgen van bijzonder belangwekkende informatie (zoals bijv. een nakende aanslag) afkomstig van een beroepsbeoefenaar die zijn bronnengeheim omwille van de noodtoestand doorbreekt. Indien een inlichtingendienst passief blijft en op deze wijze informatie verkrijgt, moeten dergelijke inlichtingen kunnen gebruikt worden. Het Vast Comité I merkt ten andere op dat er in de Wet van 7 april 2005 tot bescherming van de journalistieke bronnen wel uitzonderingen zijn voorzien in geval van een dreigend gevaar.

Aangezien de eventuele aanpassing van deze bepaling een politieke principiekeuze inhoudt, verkoos het Vast Comité I zich te onthouden van een tekstvoorstel.

Artikel 2, 2°, van het wetsvoorstel

De aangenomen tekst stelt als principe dat gegevens die beschermd zijn door het beroeps- of bronnengeheim niet mogen verkregen worden. Het twee lid voorziet in één uitzondering: de beroepsbeoefenaar is persoonlijk en actief betrokken bij de dreiging.

Aangenomen tekst	
<p>§ 2. Het is de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verboden gegevens beschermd door ofwel het beroepsgeheim van een advocaat of een arts ofwel door het bronnengeheim van een journalist te verkrijgen, te analyseren of te exploiteren.</p> <p>Bij uitzondering en ingeval de betrokken dienst voorafgaandelijk over ernstige aanwijzingen beschikt dat de advocaat, de arts of de journalist persoonlijk en actief meewerkt of heeft meegewerkt aan het ontstaan of aan de ontwikkeling van de potentiële bedreiging, zoals bedoeld in de artikelen 7, 10, 8, 10 tot 40 en 11, kunnen deze beschermde gegevens verkregen, geanalyseerd of geëxploiteerd worden.</p>	

In het vierde lid van diezelfde bepaling lijkt echter een bijkomende uitzondering opgenomen nl. wanneer de gegevens die beschermd zijn door een beroeps- of bronnengeheim een rechtstreeks verband hebben met de dreiging. Deze hypothese impliceert immers niet *ipso facto* ook een persoonlijke en actieve betrokkenheid van de beroepsbeoefenaar. Het Vast Comité I is van oordeel dat deze regeling dient te worden verduidelijkt.

Aangenomen tekst	
<p>Wanneer een methode bedoeld in artikel 18/2 betrekking heeft op een advocaat of een arts of op een journalist, of op hun lokalen of communicatiemiddelen die ze voor beroepsdoeleinden gebruiken, of op hun woonplaats, moet de voorzitter van de commissie nagaan of de door deze methode verkregen gegevens, wanneer ze beschermd zijn ofwel door het beroepsgeheim van de advocaat of de arts ofwel door het bronnengeheim van de journalist, een rechtstreeks verband hebben met de bedreiging.</p>	

Artikel 2, 2°, van het wetsvoorstel

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
<p>Wanneer een uitzonderlijke methode bedoeld in artikel 18/2, § 2, wordt aangewend ten aanzien van een advocaat, een arts of een journalist, dient de voorzitter van de commissie of het door hem afgevaardigd lid van de commissie aanwezig te zijn bij de uitvoering van deze methode.</p>	<p>Wanneer een uitzonderlijke methode bedoeld in artikel 18/2, § 2, wordt aangewend ten aanzien van een advocaat, een arts of een journalist, dient de voorzitter van de commissie of het door hem afgevaardigd lid van de commissie steeds in de mogelijkheid gesteld te worden aanwezig te zijn bij de uitvoering van deze methode.</p>

De vereiste dat een commissielid 'aanwezig' is bij de uitvoering van een uitzonderlijke methode is – gelet op het continue en langdurige karakter van sommige methoden – materialiter onmogelijk.

Artikel 2, 2°, van het wetsvoorstel

Aangenomen tekst	
De voorzitter van de commissie is gehouden de voorzitter van de orde of de vereniging waartoe de advocaat, de arts of de journalist behoort, de nodige inlichtingen te verschaffen. De betrokken voorzitter is tot geheimhouding verplicht. De straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek zijn van toepassing op de inbreuken op deze plicht tot geheimhouding.	

Het is niet duidelijk of deze bepaling al dan niet afbreuk doet aan de Classificatiewet en m.a.w. toelaat dat de commissievoorzitter ook geclassificeerde gegevens moet/kan meedelen. Het Vast Comité I is van oordeel dat de keuze van de wetgever moet geëxpliciteerd worden.

Tevens moet omschreven worden wat wordt bedoeld met 'nodige inlichtingen'. Volgens het Vast Comité kan dit alleen de locatie en het uur van een methode zoals voorzien in artikel 18/12 zijn. Immers, alleen in dat geval is zijn aanwezigheid bij het uitvoeren van de methode mogelijk.

Ten slotte staat nergens vermeld dat de voorzitter van de orde/vereniging strafrechtelijk sanctioneerbaar is indien hij niet alle maatregelen neemt om de vertrouwelijkheid van de bekomen inlichtingen te vrijwaren. Dergelijk omissiedelict is immers duidelijk te onderscheiden van het actieve delict bedoeld in art. 458 Strafwetboek.

Artikel 2, 3°, van het wetsvoorstel

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Onverminderd de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheids-attesten en veiligheidsadviezen, de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur en de wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, en op verzoek van ieder natuurlijk persoon met een wettelijk belang, informeert het diensthoofd deze persoon schriftelijk dat hij het voorwerp heeft uitgemaakt van een methode zoals bedoeld in artikel 18/2, §§ 1 en 2, op voorwaarde:	Onverminderd de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheids-attesten en veiligheidsadviezen, de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur en de wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, en op verzoek van ieder natuurlijk persoon met een wettelijk legitiem belang, informeert het diensthoofd deze persoon schriftelijk dat hij het voorwerp heeft uitgemaakt van een methode zoals bedoeld in artikel 18/2, §§ 1 en 2, op voorwaarde:

De tekst voorziet dat de notificatie moet gebeuren “Onverminderd de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen”. M.a.w. telkens wanneer een gegeven een classificatie draagt, mag niets meegedeeld worden. Hierdoor zal deze notificatieverplichting naar alle waarschijnlijkheid *quasi* volledig uitgehold worden, aangezien de inzet van specifieke – en zeker – uitzonderlijke methoden zeer dikwijls, zoniet steeds, het voorwerp zal zijn van een classificatie.

Daarenboven leggen de twee cumulatieve voorwaarden de lat zeer hoog.

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
1° dat een periode van meer dan vijf jaar is verstreken sinds het beëindigen van de methode; 2° dat met betrekking tot de aanvrager sinds het einde van de methode geen nieuwe gegevens werden verzameld.	1° dat een periode van meer dan vijf jaar is verstreken sinds het beëindigen van de methode; 2° dat met betrekking tot de aanvrager sinds het einde van de methode geen nieuwe gegevens werden verzameld via een specifieke of uitzonderlijke methode.

Thans lijkt elke daad van gegevensverzameling, hoe miniem ook, zoals bijv. het voegen van een krantenartikel bij een dossier, een nieuwe periode te doen lopen. Gekoppeld aan het feit dat de betrokkene zelf een verzoek moet indienen en aan de zeer summiere informatie die hij uiteindelijk zal krijgen (“*het juridisch kader*”) rest de vraag of er nog sprake is van een daadwerkelijke notificatieplicht. Nochtans stelde het Europees Hof op 29 juni 2006 in *Weber en Saravia v. Duitsland* het volgende: “*As soon as notification can be carried out without jeopardising the purpose of the restriction after the termination of the surveillance measure, information should, however, be provided to the persons concerned.*” (par. 135).

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Het diensthoofd van de betrokken dienst informeert de commissie over elk verzoek en over het geleverde antwoord.	Het diensthoofd van de betrokken dienst informeert de commissie en het Vast Comité I over elk verzoek en over het geleverde antwoord.

Waarom wordt de commissie (en bijv. niet eerder het Vast Comité I) hiervan op de hoogte gesteld? Welke rol heeft deze commissie te spelen in de notificatie? Het Vast Comité I vindt het belangrijk dat het als parlementair controleorgaan een volledig zicht heeft op de naleving van deze notificatieplicht. Alhoewel het aangewezen lijkt dit als dusdanig op te nemen in deze bepaling, kan het Vast Comité I zijn recht- en doelmatigheidscontrole over de uitvoering van deze verplichting uiteraard ook verrichten op basis van zijn algemene controleopdracht.

Artikel 3

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
15° “radicaliseringsproces”: een proces waarbij een individu of een groep van individuen op dusdanige wijze wordt beïnvloed dat dit individu of deze groep van individuen mentaal gevormd wordt of bereid is tot het plegen van terroristische handelingen;	15° “radicaliseringsproces”: een proces waarbij een individu of een groep van individuen op dusdanige wijze wordt beïnvloed dat dit individu of deze groep van individuen mentaal gevormd wordt of bereid is tot het plegen van terroristische misdrijven ;

Onder punt 15° wordt een definitie van de term radicaliseringproces gegeven. Gelet op de reeds ruime definitie die de strafwetgever heeft gegeven aan de notie ‘terroristische misdrijven’, is het Vast Comité I van oordeel deze term te hanteren en niet te verwijzen naar het ongedefinieerde begrip ‘terroristische handelingen’ wat nog ruimer lijkt.

Artikel 4, 2°

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
en, in het kader van de cyberaanvallen op militaire informatica- en verbindingssystemen of systemen die de minister van Landsverdediging beheerst, de aanval neutraliseren en er de daders van identificeren, onverminderd het recht onmiddellijk met een eigen cyberaanval te reageren overeenkomstig de bepalingen van het recht van de gewapende conflicten;	

Het Vast Comité I stelt vast dat andere (m.n. civiele) vitale informatica- en verbindingssystemen van de Belgische Staat geen dergelijke bescherming krijgen.

Artikel 6

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Les membres de la commission qui autorisent à commettre des infractions visées à l’alinéa 3 n’encourent aucune peine.	Les membres de la commission qui autorisent à commettre des infractions visées à l’alinéa 3 n’encourent aucune peine sont exemptés de peine.

De Franstalige versie van het laatste lid van het nieuwe artikel 13/1 moet in overeenstemming gebracht worden met de vorige alinea’s.

Artikel 8

Het Vast Comité I is verheugd dat het wetsvoorstel gaandeweg meer aandacht heeft besteed aan de gewone methoden. Het Vast Comité I denkt meer bepaald aan het observeren, surveilleren en achtervolgen op publieke en publiek toegankelijke private plaatsen. Wel blijven vnl. de informantwerking, de infiltratie (met uitzondering van de *frontstore*) en de informatieuitwisseling en samenwerking met buitenlandse diensten een pijnpunt. Wat dit laatste aspect betreft verwijst het Vast Comité I naar de aanbevelingen geformuleerd in zijn *Activiteitenverslag 2008* (p. 109 en 110).

Artikel 9

Artikel 9, 4°, van het wetsvoorstel

Aangenomen tekst	
Met inachtneming van de geldende wetgeving, kunnen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten toegang krijgen tot de gegevensbanken van de openbare sector die nuttig zijn voor de uitoefening van hun opdrachten volgens de door de Koning vastgelegde algemene nadere regels.	

De consequenties van ‘*Met inachtneming van de geldende wetgeving*’ zijn allerminst duidelijk. Net om die reden stemde de Senaat in met een wijziging van het tweede lid van art. 14 van de Wet van 30 november 1998 (‘*met inachtneming van de wet*’ werd ‘*met inachtneming van deze wet*’). Deze zinsnede moet zeker met het oog op de relatie met de Wet Verwerking Persoonsgegevens, die een doelbindingprincipe vooropstelt, verduidelijkt worden. Tevens lijkt het voorafgaande advies van de Privacycommissie bij het uitvoeringsbesluit aangewezen.

Het is voor het Vast Comité I niet duidelijk wat met het begrip ‘*openbare sector*’ wordt bedoeld. Wordt hiermee verwezen naar alle diensten die reeds opgesomd staan in artikel 14 van de Wet van 30 november 1998, te weten ‘*de gerechtelijke overheden, de ambtenaren en de agenten van de openbare diensten, die van de politiediensten inbegrepen?*’

Artikel 11

Aangenomen tekst	
Art. 16/1. — In de uitvoering van hun opdrachten mogen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten publieke plaatsen en private plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, observeren en doorzoeken zonder behulp van technische middelen.	

Het is vooreerst niet duidelijk of ‘*publieke plaatsen*’ zowel verwijst naar de publiek toegankelijke delen als naar de niet-publiek toegankelijke delen ervan. Dit heeft nochtans verregaande gevolgen (cf. infra).

Tevens kan deze vorm van observatie blijkbaar zonder enige beperking in de tijd worden toegepast. Aangezien ze op dat ogenblik ook bijzonder intrusief wordt, zeker indien ze ook van toepassing zou zijn op niet-publiek toegankelijke delen van publieke plaatsen, stelt zich de vraag naar de conformiteit met art. 8 EVRM. Het Vast Comité I is van oordeel dat er – omwille van de *rule of law* – meer adequate en effectieve garanties moeten worden ingebouwd tegen mogelijke misbruiken (zie bijv. Klass e.a. v. Duitsland, 6 september 1978, par. 49-50 en Malone v. Verenigd Koninkrijk, 2 augustus 1984, par. 66-67). Het Vast Comité I stelt dan ook voor deze observatie vanaf een bepaalde duur of frequentie als een specifieke methode te beschouwen.

Het Vast Comité I stelt vast dat het ‘*doorzoeken*’ van publieke plaatsen en publiek toegankelijke delen van private plaatsen als gewone methode werd opgenomen. De vraag is daarbij uiteraard wat dit inhoudt en welke handelingen *in concreto* mogelijk zijn. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat deze methode ook kan gehanteerd worden in delen van publieke plaatsen die niet voor het publiek toegankelijk zijn (bijv. bureaus van administratieve diensten).

Gelet op deze nieuwe regeling i.v.m. de observaties in of van publieke/private en publiek toegankelijke/niet-publiek toegankelijke plaatsen moet het bestaande art. 17, eerste lid, Wet 30 november 1998 herbekeken worden.

Artikel 14

De bepaling die artikel 18/2 moet worden

De observatie en doorzoeking wordt in diverse bepalingen geregeld. Het verschil in woordgebruik en in opbouw van de gebruikte zinnen kan aanleiding geven tot uiteenlopende interpretaties. Het meest duidelijk is dit in geval van artikel 18/2, § 1, 1°, en 18/4 die niet gelijklopend zijn, terwijl het om eenzelfde bevoegdheid gaat. Tevens is er een verschil tussen de wijze waarop de artikelen 16 en 18/2 zijn opgevat. Vandaar onderstaand voorstel dat – behoudens de eerdere vermelde onduidelijkheid over de invulling van het begrip ‘publieke plaats’ – een globale regeling moet omvatten.

<p>Art. 16/1 In de uitvoering van hun opdrachten mogen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten publieke plaatsen en private plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, observeren en doorzoeken zonder behulp van technische middelen.</p>	<p>Art. 16/1 De inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen in de uitvoering van hun opdrachten, zonder behulp van technische middelen, personen, zaken of gebeurtenissen observeren die zich op of in publieke plaatsen en private plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, bevinden of afspelen. Ze kunnen deze plaatsen tevens, zonder behulp van technische middelen, doorzoeken.</p>
<p>Art.18/2, § 1 1° de observatie, met behulp van technische middelen, in publieke plaatsen en in private plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, ofwel de observatie, al dan niet met behulp van technische middelen, van private plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek;</p>	<p>Art.18/2, § 1 1° de observatie, met behulp van technische middelen, van personen, zaken en gebeurtenissen die zich in publieke plaatsen en in private plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, bevinden of afspelen ofwel de observatie, al dan niet met behulp van technische middelen, van personen, zaken en gebeurtenissen die zich in van private plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek bevinden of afspelen;</p>

<p>Art. 18/4 De inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen overgaan tot het observeren van één of meer personen, van hun aanwezigheid of van hun gedrag, van zaken, plaatsen of gebeurtenissen die een belang vertonen voor de uitoefening van hun opdrachten ofwel, met behulp van technische middelen, in publieke plaatsen of in private plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, ofwel, al dan niet met behulp van technische middelen, van private plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek en kunnen de gegevens die daarop betrekking hebben registreren.</p>	<p>Art. 18/4 De inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen, met behulp van technische middelen, personen, zaken of gebeurtenissen observeren die zich op of in publieke plaatsen en private plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek, bevinden of afspelen, ofwel, al dan niet met behulp van technische middelen, personen, zaken of gebeurtenissen observeren die zich in private plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek, bevinden of afspelen. Zij kunnen de gegevens die daarop betrekking hebben registreren.</p>
<p>18/11 1° de observatie te verrichten, al dan niet met behulp van technische middelen, in private plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek, in woningen in een door een woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek of een lokaal aangewend voor beroepsdoeleinden of als woonplaats door een advocaat, een arts of een journalist;</p>	<p>18/11 1° de observatie, te verrichten al dan niet met behulp van technische middelen, van personen, zaken en gebeurtenissen die zich bevinden in private plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek, in woningen, in een door woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek of in een lokaal aangewend voor beroepsdoeleinden of als woonplaats door een advocaat, een arts of een journalist;</p>

De bepaling die artikel 18/3, § 1, derde lid, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
<p>De specifieke methoden kunnen slechts worden aangewend ten aanzien van een advocaat, een arts, of een journalist of op communicatiemiddelen die ze voor beroepsdoeleinden gebruiken, op voorwaarde dat de inlichtingen- en veiligheidsdienst voorafgaandelijk over ernstige aanwijzingen beschikt dat de advocaat, de arts of de journalist persoonlijk en actief meewerkt of heeft meegewerkt aan het ontstaan of aan de ontwikkeling van de potentiële bedreiging en nadat de commissie een eensluidend advies uitgebracht heeft op voorstel van het diensthoofd, overeenkomstig artikel 18/10.</p>	<p>De specifieke methoden kunnen slechts worden aangewend ten aanzien van een advocaat, een arts, of een journalist waarvan de hoedanigheid aan de inlichtingen- en veiligheidsdiensten bekend is of redelijkerwijs zou moeten zijn of op communicatiemiddelen die ze voor beroepsdoeleinden gebruiken, op voorwaarde dat de inlichtingen- en veiligheidsdienst voorafgaandelijk over ernstige aanwijzingen beschikt dat de advocaat, de arts of de journalist persoonlijk en actief meewerkt of heeft meegewerkt aan het ontstaan of aan de ontwikkeling van de potentiële bedreiging en nadat de commissie een eensluidend advies uitgebracht heeft op voorstel van het diensthoofd, overeenkomstig artikel 18/10.</p>

Voorafgaand de aanwending van een methode staat niet *per se* de hoedanigheid vast van diegene die er door getroffen wordt. Zo bijv. zal men zich pas na de controle van een IP-

adres of een geheim telefoonnummer kunnen vergewissen van de identiteit en dus ook van de hoedanigheid van de titularis.

De bepaling die artikel 18/3, § 2, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Zij kunnen daartoe de plaatsen betreden waar de gegevens betreffende de specifieke methode door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in ontvangst worden genomen of bewaard, zich alle nuttige stukken toe-eigenen en de leden van de dienst horen.	Zij kunnen daartoe de plaatsen betreden waar de gegevens betreffende de specifieke methode door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verzameld worden, in ontvangst worden genomen of bewaard, zich alle nuttige stukken toe-eigenen en de leden van de dienst horen.

Deze bepaling moet in overeenstemming gebracht worden met artikel 18/10, § 6. Tevens dient de Franstalige versie van artikel 18/10, § 6 aangepast.

De bepaling die artikel 18/3, § 4, moet worden

Aangenomen tekst	
§ 4. De specifieke methode kan enkel verlengd of hernieuwd worden mits een nieuwe beslissing van het diensthoofd, die voldoet aan de voorwaarden bepaald in § 1.	

Er werd door de wetgever voor geen enkele specifieke methode een maximale duur opgelegd. In theorie zou een observatie of controle van poststukken dan ook kunnen plaatsvinden gedurende maanden, zonder dat er een verlenging of vernieuwing moet worden aangevraagd.

De bepaling die artikel 18/6, §§ 1 en 2, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
§ 1 De inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen kennis nemen van de identificatiegegevens van de afzender of de geadresseerde van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post en van de identificatiegegevens van de titularis van een postbus wanneer dit een belang vertoont voor de uitoefening van hun opdrachten. Wanneer de medewerking van een postoperator wordt gevorderd, richt het diensthoofd een schriftelijke en met redenen omklede vraag aan deze operator.	§ 1 De inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen kennis nemen van de identificatiegegevens van de afzender of de geadresseerde van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post en van de identificatiegegevens van de titularis van een postbus wanneer dit een belang vertoont voor de uitoefening van hun opdrachten. Wanneer de medewerking van een postoperator wordt gevorderd, richt het diensthoofd een schriftelijke en met redenen omklede vraag aan deze operator.

<p>§ 2. In geval van uiterst dringende met redenen omklede noodzakelijkheid kan de inlichtingenofficier bij mondelinge beslissing deze gegevens ogenblikkelijk vorderen mits voorafgaand mondeling akkoord van het diensthoofd. Deze mondelinge beslissing wordt zo spoedig mogelijk bevestigd door een gemotiveerde schriftelijke beslissing van het diensthoofd en meegedeeld aan de postoperator die wordt gevorderd.</p>	<p>§ 2. In geval van uiterst dringende met redenen omklede noodzakelijkheid kan de inlichtingenofficier bij mondelinge beslissing deze gegevens ogenblikkelijk vorderen mits voorafgaand mondeling akkoord van het diensthoofd. Deze mondelinge beslissing wordt zo spoedig mogelijk bevestigd door een gemotiveerde schriftelijke beslissing van het diensthoofd. De aard van de beslissing wordt en meegedeeld aan de postoperator die wordt gevorderd.</p>
--	--

Het Vast Comité I is zeer zeker van oordeel dat elk verzoek met redenen moet omkleed zijn, maar anderzijds is er geen enkele reden om deze (vaak zeer gevoelige) motivering kenbaar te maken aan de operator. Integendeel, de bescherming van de privacy, de classificatiewetgeving én staatsbelangen verzetten zich hiertegen. De motivering moet gekend zijn bij de commissie en bij het Vast Comité I. Deze instanties beoordelen *a priori* en *a posteriori* of een verzoek gewettigd is; een operator, die een private instantie is, heeft hier geen enkele rol te spelen.

Dezelfde opmerking geldt voor de bepalingen die artikel 18/7, § 2, 18/8, § 2, 18/14, § 1, tweede lid, 18/15, § 2, eerste lid, 18/16, § 3, eerste lid, 18/17, § 3, eerste lid, moeten worden.

De bepaling die artikel 18/7, § 1, moet worden

Aangenomen tekst	
3° de mededeling van de facturen met betrekking tot de geïdentificeerde abonnementen.	

Artikel 18/7 handelt over de toegang tot 'identificatie'gegevens. Facturen bevatten echt veel meer informatie, m.n. 'verkeers'gegevens. Het derde punt hoort in die optiek meer thuis onder artikel 18/8.

De bepaling die artikel 18/9, moet worden

Soms wordt bij de afbakening van de mogelijkheid om uitzonderlijk methoden in te zetten, gesproken over een 'ernstige bedreiging'; soms over een 'potentiële bedreiging'. Deze begrippen zijn niet van gelijke orde. Een bedreiging kan ernstig zijn maar slechts potentiëel; ze kan ook ernstig én concreet zijn.

De bepaling die artikel 18/9, § 1, 1° moet worden

Aangenomen tekst	
1° door de Veiligheid van de Staat wanneer er ernstige bedreigingen bestaan voor de inwendige veiligheid van de Staat en het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde, de uitwendige veiligheid van de Staat en de internationale betrekkingen of het wetenschappelijk of economisch potentieel en wanneer die bedreigingen betrekking hebben op een activiteit die verband houdt met spionage, terrorisme, hieronder begrepen het radicaliseringproces, de proliferatie, schadelijke sektarische organisaties en de criminele organisaties zoals gedefinieerd in artikel 8, 1°;	

In hoofde van de Veiligheid van de Staat beperkt de toepassing van de uitzonderlijke methoden zich tot haar inlichtingenopdracht. Twee van de daaronder ressorterende bedreigingen vallen evenwel uit de boot, nl. 'inmenging' en 'extremisme' (met dien verstande dat deze methoden wel kunnen toegepast worden voor de opvolging van het 'radicaliseringsproces'). Het Vast Comité I ziet geen rationele basis voor de keuze om bepaalde dreigingen al dan niet uit te sluiten.

De bepaling die artikel 18/10, § 4, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Ingeval van uiterste hoogdringendheid en wanneer elk uitblijven van de beslissing van aard is om de belangen bedoeld in artikel 18/9 ernstig in het gedrang te brengen, kan het diensthoofd, nadat hij wegens de hoogdringendheid het eensluidend advies van de voorzitter van de commissie heeft verkregen, de uitzonderlijke methode voor het verzamelen van gegevens schriftelijk machtigen voor ten hoogste achtenveertig uur. De machtiging vermeldt de redenen die de uiterste hoogdringendheid wettigen en wordt onmiddellijk ter kennis gebracht van alle leden van de commissie volgens de door de Koning te bepalen nadere regels.	Ingeval van uiterste hoogdringendheid en wanneer elk uitblijven van de beslissing van aard is om de belangen bedoeld in artikel 18/9 ernstig in het gedrang te brengen, kan het diensthoofd, nadat hij wegens de hoogdringendheid het eensluidend advies van de voorzitter van de commissie of van diens plaatsvervanger heeft verkregen, de uitzonderlijke methode voor het verzamelen van gegevens schriftelijk machtigen voor ten hoogste achtenveertig uur. De machtiging vermeldt de redenen die de uiterste hoogdringendheid wettigen en wordt onmiddellijk ter kennis gebracht van alle leden van de commissie volgens de door de Koning te bepalen nadere regels. De commissie wordt zo snel mogelijk bijeengeroepen om het advies van de voorzitter of zijn plaatsvervanger te bekrachtigen of te hervormen.

De rol van de voorzitter van de commissie moet kunnen worden uitgeoefend door zijn plaatsvervanger. Tevens moet het eerste lid van deze paragraaf in die zin worden vervol-

ledigd dat de commissie de uiteindelijke beslissing neemt eens zij op de hoogte is van de zaak.

De bepaling die artikel 18/12, § 1 moet worden

Aangenomen tekst	
Deze machtiging mag de termijn van vijf dagen niet overschrijden.	

Het is voor het Vast Comité I niet duidelijk of de doorzoeking binnen vijf dagen moet geschieden of de dienst de vrijheid heeft om de plaats gedurende vijf dagen te doorzoeken.

De bepaling die artikel 18/14, § 4, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
§ 4. De Staat is burgerrechtelijk aansprakelijk jegens de postoperator voor de schade toegebracht aan de hem toevertrouwde post.	§ 4. De Staat is burgerrechtelijk aansprakelijk jegens de postoperator voor de schade door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten toegebracht aan de hun hem toevertrouwde post.

De bepaling die artikel 18/18, § 7 moet worden

Aangenomen tekst	
De opnamen worden samen met de eventuele overschrijving van de communicaties en de eventuele vertaling ervan vernietigd volgens de door de Koning te bepalen nadere regels, onder het toezicht van de commissie en van de onder § 4, tweede lid, vermelde personen of hun afgevaardigde binnen een termijn van twee maanden vanaf de dag dat de exploitatie ervan beëindigd is. De exploitatie door de inlichtingendiensten is beperkt tot een termijn van ten hoogste één jaar die aanvangt op de dag van de opname.	

De 'exploitatie' van gegevens afkomstig van het afluisteren, is beperkt tot één jaar. Het Vast Comité I stelt zich vragen bij de draagwijdte, de wenselijkheid en de haalbaarheid van deze beperking. Wat dient er te gebeuren met de kennis en analyses die gebaseerd zijn op die informatie? Mogen die gegevens nog gebruikt worden in het kader van veiligheidsonderzoeken? Kunnen ze nog buiten het kader van de inlichtingendiensten geëxploiteerd worden, bijv. gerechtelijk of politieel? De gestemde tekst biedt geen antwoorden op deze vragen. Het Vast Comité I ziet overigens geen dergelijke regeling bij de gegevens die zijn verzameld via andere – soms zeer intrusieve – methoden. Deze bepaling druist in tegen de specifieke werking van de inlichtingendiensten die juist hun inlichtingen kunnen aanma-

ken door het bundelen en analyseren van informatie die op lange termijn met behulp van diverse methoden, werd verzameld.

Artikel 16

Het Vast Comité I beveelt aan om het strafmaximum te brengen op één jaar. Dit is beter in overeenstemming met de ernst en de schadelijkheid van de inbreuk. Het is evenwel ook in overeenstemming met art. 43/7, § 2, en laat waar nodig een mogelijkheid tot voorlopige hechtenis.

Verder merkt het Vast Comité I op dat de wettelijke regeling geen enkele bijzondere strafsanctie voorziet voor de overtreding van haar bepalingen.

Artikel 17

Het Vast Comité I wijst opnieuw op de cruciale rol van deze commissie in het geheel van de wet. Het blijft van oordeel dat de wijze waarop deze instantie is opgevat, aanleiding zal geven tot onwerkbaar situaties waardoor de effectiviteit van de specifieke en bijzondere methoden en de controle er op evident schade zullen oplopen. Het Vast Comité I wenst volgende punctuele voorstellen en bedenkingen te formuleren rekening houdend met het feit dat de commissie 24/24 uur en 7/7 dagen operationeel zal moeten zijn:

- de commissie zou moeten kunnen beschikken over vier effectieve leden;
- elk lid moet over een plaatsvervanger beschikken, die ook effectief inzetbaar is;
- pluralisme van expertise bij de samenstelling van de commissie is onontbeerlijk;
- alle commissieleden moeten voldoende kennis hebben van beide landstalen; de commissieleden moeten immers beslissingen treffen in dossiers die in de twee talen kunnen gesteld zijn;
- omwille van de onafhankelijkheid van de commissie en om bij de inlichtingendiensten niet opnieuw personeel weg te halen (cf. opvulling kader OCAD), moet de commissie over een eigen kader en griffier beschikken die de commissie niet alleen materieel maar ook inhoudelijk zal moeten kunnen ondersteunen;
- er dient een geheimhoudingsclausule te worden bepaald (cf. Vast Comité I – zie 43/7, § 2) voor de leden en de personeelsleden van de commissie.

Het Vast Comité I herhaalt met klem dat de combinatie van de vereiste kwaliteiten/hoedanigheden en de (tijdelijke) onverenigbaarheden de tijdige samenstelling van een gedegen commissie hypothekeert.

Artikel 18

De bepaling die art. 43/4, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Tenzij het Vast Comité I anders beslist, heeft het beroep geen schorsende werking.	Het vatten van het Vast Comité I heeft geen schorsende werking, tenzij het daar anders over beslist.

Het Vast Comité I beslist niet steeds bij wijze van ‘beroep’.

De bepaling die art. 43/7, § 2, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
Onverminderd artikel 458 van het Strafwetboek worden zij gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van honderd euro tot vierduizend euro of met een van die straffen alleen, indien zij die geheimen onthullen in andere omstandigheden dan die bepaald bij deze wet.	Onverminderd artikel 458 van het Strafwetboek worden zij gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van honderd euro tot vierduizend euro of met een van die straffen alleen, indien zij die geheimen onthullen in andere omstandigheden dan die bepaald bij deze wet.

Deze zinsnede is overbodig.

Artikel 20

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
In artikel 44ter van dezelfde wet, ingevolg bij de wet van 3 april 2003, worden de woorden “uitgezonden in het buitenland” ingevoegd tussen het woord “communicatie” en de woorden “door de algemene Dienst Inlichting en Veiligheid van de Krijgsmacht”.	De eerste zin van artikel 44ter, ingevoegd bij wet van 3 april 2003, wordt als volgt gewijzigd: “In het kader van de interceptie door de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid van de Krijgsmacht van communicatie uitgezonden in het buitenland heeft het Vast Comité van toezicht op de inlichtingendiensten, ...”

Om geen misverstanden te doen ontstaan zou de redactie van deze bepaling kunnen veranderd worden.

Artikel 28

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
De leden van de inlichtingendiensten zijn verplicht geheimen waarvan zij kennis dragen, aan het Vast Comité I bekend te maken.	De leden van de inlichtingendiensten, van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse en van de andere ondersteunende diensten zijn verplicht geheimen waarvan zij kennis dragen, aan het Vast Comité I bekend te maken.

De toegevoegde woorden zijn bij vergissing weggelaten.

De bepaling die art. 43/5, § 4, derde lid, moet worden

Aangenomen tekst	Voorgestelde tekst
<p>Indien het lid van de inlichtingen- en veiligheidsdienst meent het geheim waarvan hij drager is te moeten bewaren omdat de onthulling ervan nadelig is voor de bescherming van bronnen, de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van derden of de vervulling van de opdrachten van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten als gedefinieerd in de artikelen 7, 8 en 11, wordt de kwestie voorgelegd aan de voorzitter van het Vast Comité I, die uitspraak doet na het diensthoofd te hebben gehoord.</p>	<p>Indien het lid van de inlichtingen- en veiligheidsdienst meent het geheim waarvan hij drager is te moeten bewaren omdat de onthulling ervan nadelig is voor de fysieke integriteit van derden voor de bescherming van bronnen, de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van derden of de vervulling van de opdrachten van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten als gedefinieerd in de artikelen 7, 8 en 11, wordt de kwestie voorgelegd aan de voorzitter van het Vast Comité I, of aan zijn plaatsvervanger, die uitspraak doet na het diensthoofd te hebben gehoord.</p>

Het thans aan de leden van de inlichtingendiensten toekennen van méér gronden waarop ze zich kunnen beroepen om niet te getuigen, is niet compatibel met de geest van de gestemde tekst die aan het Vast Comité I de meest verregaande bevoegdheden heeft verleend. Het Vast Comité I wijst er overigens op dat artikel 48, § 2, derde lid, van de Toezichtwet van 18 juli 1991 ook slechts in deze ene uitzondering voorziet.